

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 26.02.2020
(протокол №5)

Силабус
навчальної дисципліни
Вступ до спеціальності
2023-2024 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Психологія.
Спеціальність: 053 Психологія
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Рівень вищої освіти: I рівень

Викладач (і)	Горецька Олена Віталіївна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fppom/structure-fppom/kaf-psiologiya/composition-kaf-psiologiya/gorecka/
Контактний тел.	0663587656
E-mail викладача:	horeckaolena@gmail.com
Графік консультацій	Четвер 13.00-14.00/субота 12.00-13.00 через тиждень

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4/120	12	12	96	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: психологія, психолог, особистісні, професійні якості психолога, практична психологія, етичний кодекс психолога

Мета та предмет курсу: розкрити здобувачам вищої освіти перспективи і шляхи оволодіння професійною діяльністю практичного психолога; сприяти підготовці першокурсників до психологічної практики; особистісному зростанню та професійному становленню як майбутніх практичних психологів

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

формування у здобувачів вищої освіти загального уявлення про зміст, характер і специфіку їхньої майбутньої професійної діяльності;

ознайомлення зі змістом професійної та особистісної підготовки практичного психолога;

ознайомлення зі змістом діяльності практичного психолога, зокрема з такими основними її видами як психологічна просвіта, психологічна профілактика, психодіагностика, психокорекція, психологічне консультування;

виявлення особливостей діяльності практичного психолога в різних професійних сферах;

розкриття морально-етичних принципів діяльності практичного психолога;

ознайомлення з кваліфікаційними вимогами, правами та обов'язками практичного психолога;

сприяння формуванню професійної спрямованості особистості майбутнього практичного психолога, розвитку його загальної культури та ерудиції.

Компетентності та програмні результати навчання:

№	Програмні компетентності	Компетенції	Результати навчання
1.	Загальні Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність діяти на основі етичних міркувань.	Розуміння інформації, її кількісний та якісний аналіз, здійснення узагальнення та інтерпретації, критичне оцінювання й висновки Здатність до використання принципів, норм етики, правил культури поведінки, правової культури у стосунках з людьми	<i>Знати:</i> шляхи пошуку наукової інформації та здійснювати її попередній аналіз, синтез, узагальнення та інтерпретацію. <i>Вміти:</i> здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань <i>Знати:</i> принципи, норми професійної етики, правила культури поведінки <i>Вміти:</i> діяти на основі принципів, норм професійної етики, правил культури поведінки, правової культури у стосунках з людьми на основі загальнолюдських, національних та громадянських цінностей, норм суспільної моралі.
2.	Фахові Знання категоріально-понятійного апарату психології.	Володіння знаннями про кваліфікаційні вимоги до практичних психологів, їх професійні права й обов'язки, основний зміст підготовки; загальну характеристику основних видів та основні морально-етичні принципи їх діяльності.	<i>Знати:</i> особливості й кваліфікаційні вимоги до практичних психологів, їх професійні права й обов'язки, основний зміст підготовки; загальну характеристику основних видів роботи та основні морально-етичні принципи їх діяльності. <i>Вміти:</i> використовувати теоретичні знання для формування практичних навичок, формування позитивного ставлення до майбутньої професії.
	Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики.	Знання та дотримання принципів Етичного кодексу психолога (відповідальності, компетентності, конфіденційності, захисту інтересів клієнта тощо), норм психологічної етики.	<i>Знати:</i> Етичний кодекс психолога (відповідальності, компетентності, конфіденційності, захисту інтересів клієнта тощо), <i>Вміти:</i> діяти згідно норм психологічної етики.
	Здатність до ефективного міжособистісного спілкування.	Здатність до ефективного міжособистісного спілкування.	<i>Знати:</i> основні шляхи організації ефективного міжособистісного спілкування <i>Вміти:</i> вислуховувати, сприймати та розуміти інформацію; здійснювати

	спілкування у процесі професійної діяльності.	зворотній зв'язок із співрозмовниками; користуватися навичками невербальної та невербальної комунікації; спостерігати та оцінювати співрозмовників і себе у процесі спілкування.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Професійна підготовка практичного психолога.

Тема 1. Психологія як наука та сфера її практичного застосування

Психологія: значимість, можливості, сфери застосування. Джерела знань про психологію. Історичні віхи розвитку психології. Предмет та завдання психології як науки. Життєва і наукова психологія. Академічна та практична психологія: відмінності та взаємозв'язок

Тема 2. Зміст підготовки практичного психолога.

Вимоги до особистості практичного психолога. Професійно важливі якості особистості практикуючого психолога. Характеристика етапів професійного відбору. Рівні підготовки практикуючого психолога. Необхідність особистісної підготовки. Важливість професійної інтуїції у структурі особистості фахівця. Спеціалізації у процесі підготовки практикуючих психологів. Психологічні типи психологів: дослідник, консультант, психотерапевт, викладач, ведучий тренінгів, теоретик, змішані типи.

Тема 3. Особистість практичного психолога

Критерії професійної придатності практичного психолога. Модель особистості практичного психолога. Вміння спілкуватися з клієнтом – стрижнева спеціальна здібність практикуючого психолога. Шляхи саморозвитку та самовдосконалення психолога.

Змістовий модуль 2. Діяльність практичного психолога.

Тема 4. Основні види діяльності практичного психолога.

Зміст психологічної просвіти в школі, її завдання. Рівні психопрофілактичної роботи. Завдання та зміст профілактики. Психолого-педагогічний консиліум як метод психопрофілактики. Поняття про психодіагностику, її основні принципи. Професійно – етичні аспекти психодіагностики, вимоги до них. Класифікація психодіагностичних методів. Основні принципи та напрями психокорекційної роботи. Предмет консультативної психології. Принципи психологічного консультування, його завдання та специфіка. Види психологічного консультування. Характеристика діяльності психолога на різних етапах консультування.

Тема 5. Особливості діяльності психолога в різних галузях.

Практичний психолог в освіті. Практичний психолог в медицині. Практичний психолог в політиці. Практичний психолог в спорті. Робота психолога в рекламі. Військовий психолог. Психолог на підприємстві. Приватна практика, консультування.

Змістовий модуль 3. Етичний кодекс практичного психолога.

Тема 6. Морально-етичні принципи діяльності практичного психолога.

Поняття про професійний етичний кодекс практичного психолога. Необхідність його використання в психологічній службі. Джерела норм і правил, що входять до етичного кодексу практичного психолога. Основні принципи етичного кодексу практичного психолога: принцип професійної компетентності (знання суті соціально-психологічних явищ і особливостей їх прояву в конкретних умовах і ситуації, досконале володіння психологічним інструментарієм); принцип не завдання шкоди (не нашкодь!) клієнту (взаємоповага психолога і клієнта, забезпечення для клієнта безпеки методик, які застосовує психолог,

запобігання неправильним діям замовника); принцип неупередженості (наукова обґрунтованість, об'єктивність в оцінці та інтерпретації даних, зваженість висновків); принцип конфіденційності (збереження таємниці результатів дослідження, коректне використання інформації психологічного характеру); принцип позитивно орієнтованої активності психолога (надання клієнту допомоги в реалізації позитивних цілей, творчого потенціалу, усунення того, що цьому заважає). Сфери діяльності психолога, регламентовані норми етичного кодексу. Етичні «спокуси», проблеми психолога.

Змістовий модуль 4. Кваліфікаційні вимоги, права й обов'язки практичного психолога.

Тема 7. Кваліфікаційні вимоги, права й обов'язки практичного психолога.

Кваліфікаційні характеристики практичного психолога та вимоги до нього. Загальне і специфічне в цих вимогах. Обов'язки практичного психолога, його права. Форми реалізації і способи юридичного, соціального та морального захисту цих прав. Питання, що виникають в роботі психолога, шляхи їх вирішення.

Методи навчання: Поєднання традиційних і нетрадиційних методів навчання з використанням інноваційних технологій: лекції (тематична/проблемна), практичні, пояснення, опитування, ілюстрування, проблемна бесіда, тестування, метод ситуацій, дискусія, «мозковий штурм», робота в малих групах та ін.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) відбуваються на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності згідно Положення про академічну доброчесність у БДПУ. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: Вивчення курсу потребує використання офісних програм призначені для основної маси користувачів.

Система оцінювання та вимоги:

При оцінюванні кожного змістового модуля враховуються такі основні елементи навчальної діяльності студента:

Відповідь на практичному занятті до 2 балів.

Виконання самостійної роботи до 4 балів.

Написання тестового контролю за темою до 3 бали.

1. Бали за участь та відповіді на практичному занятті:

2 бали отримує студент, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання навчально-програмового матеріалу теми, послідовно та логічно, у повному обсязі розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, орієнтується у попередньому матеріалі, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки.

1.5 бали отримує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу теми, послідовно та логічно, розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки.

1 бал отримує студент, який виявив певні знання навчального матеріалу теми, розкрив зміст питання, але не послідовно й не в повному обсязі, володіє термінологією, не завжди правильно відповідає на додаткові питання, має труднощі у формулюванні висновків.

0.5 балів отримує студент, який виявив прогалини у знаннях навчально-програмного матеріалу теми, припускає помилки у розкритті змісту питання, має труднощі у розкритті змісту термінів, формулюванні висновків, не орієнтується у попередньому матеріалі.

2. Бали за виконання самостійної роботи з теми (максимально 4 бали):

1 бал – вчасне оригінальне виконання самостійної роботи

2 бали – повне, правильне, логічне розкриття теми самостійної роботи.

1 бал – формулювання висновків.

3. Написання тестового контролю з теми: від 0 до 3 балів.

Максимально набрана сума за виконання усіх видів роботи у процесі вивчення дисципліни складає 50 балів.

Форма звітності: тестовий залік – 50 балів.

Максимальна кількість балів – 100.

Список рекомендованих джерел

Основні

Основні документи

1. Етичний кодекс психолога. Прийнятий на I Установчому з'їзді Товариства психологів України 20 грудня 1990 року в м. Києві // Практична психологія та соціальна робота. № 4, 1998.
2. Положення про психологічну службу системи освіти України, затверджене наказом МОН України від 22.05.2018 р. №509.
3. Типове положення про центри практичної психології і соціальної роботи, затверджене наказом МОН України від 14.08.2000 р. №385.
4. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальношкільних та інших навчальних закладів, затверджене наказом МОН України від 19.10.2001 р. №691.

Основна література

1. Данчева О.В., Швалб Ю.М. Практична психологія в економіці та бізнесі [Навчальний посібник]. К.: Лібра, 1998. 270 с.
2. Дуткевич Т. В. Практична психологія: вступ до спеціальності. Навчальний посібник для ВНЗ. Київ, 2010. 256 с.
3. Іванова О. В. Психологія: вступ до спеціальності. [текст] : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2013. 184 с.
4. Панок В. Основи практичної психології : підручник. Вид. 2-ге, стереотип. К.: Либідь, 2001. 536 с.
5. Приходько Ю. О. Практична психологія: Введення у професію. К.: Каравела, 2010. 232 с.

Допоміжна

1. Бітянова М. Р. Психолог у школі: зміст діяльності і технології. К.: Главник, 2007. 160 с.
2. Бонадренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків: Фоліо, 1996. 237 с.
3. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: Навч. посіб. К.: Четверта хвиля, 2004. 256 с.
4. Практична психологія в системі освіти: Питання організації та методики. К.: Либідь, 1995. 204 с.

5. Технології роботи організаційних психологів : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів та слухачів інститутів післядипломної освіти. К.: ІНКОС, 2005. 366 с.
6. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання. К.: Вища шк., 2004. 679 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Бердянського державного педагогічного університету <http://edu.bdpu.org>
2. <http://www.psychology.ru/Library>
3. <http://www.psycheya.ru>
4. <http://www.psychology.ru>
5. <http://www.nedug.ru/lib/lit/psych/htm>
6. <http://bdpu.org>